

A jövő bankpolitikája:

Kevesebb bank nagyobb tőkeerővel

Írta: Kress Károly
kincstári főtanácsos, a
Takarékpénztárak
és Bankok Egyesületének igazgatója

*

Az 1911—1921-ig és az 1921-től a küszöbön álló 1930-ig terjedő tíz-tíz esztendő egyenkint olyan hihetetlen nagy változásokat hozott országunk, Európa és az egész világ gazdasági életében, hogy az ezekben az időkben beállott struktúra-változásokból láthatjuk azt, miszerint sokszor tíz esztendő akár egy ország gazdasági életében, akár a világgazdaság szempontjából olyan nagy idő, amely nagyobb jelentőséggel bír, mint korábbi évszázadoknak egy évtizednél sokkal hosszabb periódusai. Igaz, hogy 1911 és 1920 közé esik a legnagyobb háború, amelyet a világ valaha látott, amely alatt milliónyi emberéleten kívül a gazdasági javaknak olyan rettenetes mennyisége pusztult el, hogy annak hosszú időre éreztetnie kell hatását a világgazdaságban.

A fegyveres háború befejezését közvetlen követő 1920. évtől a küszöbön álló 1930-ig eltelt tíz esztendő volt az, amely a dolog természetéből folyólag a világháború okozta gazdasági és struktúra-változásoknak kihatásait legjobban megérezte. A magukat „győzőknek” tekintő szövetséges és társult hatalmak diadal-mámorában a „legyőzöttekre” ráoktrojált és meghallgatásuk nélkül megalkotott páriszkörnyéki úgynevezett békeszerződéseknek Európa egész konstrukcióját és politikai felépítését megváltoztató rendelkezései és a békedokumentumok pénzügyi rendelkezései, nevezetesen a reparációs és valorizációs rendel-

kezések és a legyőzött államok polgárainak a szövetséges és társult hatalmak területén fekvő vagyonának elkobzása a világgazdaságra is olyan döntő befolyást gyakoroltak, amelynek hatása alól hosszú időre magát kivonhatni nem tudja.

A fegyveres háború befejezte óta lefolyt első évtized alatt az európai hadviselt államok valutái vagy teljesen megsemmisültek, vagy mint a győzőkéi is, az angol valutát kivéve, nagymértékben leromlottak és a legnagyobb erőmegfeszítés volt szükséges azok stabilizálásához. A szövetséges antant-hatalmaknak a háborúból folyó egymásközi adósságai, (interalliált adósságok), a reparációs tartozások címén a legyőzött államok, de különösen Németország részéről teljesíteni kényszerített áruszállítások és készpénzben transzferált összegek, az aranynak részben az előbbi kérdésekkel kapcsolatban, részben más okokból folyólag Amerikába történt nagymérvű átszivárgása mindmégannyi tényező, amelyek a háború előtti idők aránylagos stabil világgazdasági viszonyait teljesen megbénították.

Ennek az évtizednek utolsó esztendejében történtek erőmegfeszítések, hogy az előbbieken vázolt körülmények folytán adott káoszból a kivezető út megtaláltassék. Értem ez alatt a Young-tervet, ezzel kapcsolatban az interalliált adósságoknak bizonyos fokú rendezését és a *Nemzetközi Banknak* felállítását.

Ha arra a kérdésre akarunk feleletet keresni, vajjon milyen lesz a bankoknak helyzete egy évtized múlva, úgy először arra kellene tudnunk választ adni, hogy elsősorban is a Young-terv, ha sikerül kijutni a hágai konferencia Scyllái és Charibdisei közül, miképpen fog a gyakorlatban tényleg alkalmazhatóvá válni, nevezetesen lehetséges *lesz-e* az, hogy a német gazdaság évenként másfélmilliárdnyi aranymárkát meghaladó összeget transzferáljon a jóvátételi fizetések címén a szövetséges és társult hatalmaknak, anélkül, hogy a német gazdaság helyzete és

Németország valutáris pozíciója összeroppanna?! Ezzel szorosan kapcsolatos a *Nemzetközi Bank* kérdése, amelynek működése bizonyára igen lényeges hatást fog gyakorolni a nemzetközi piacra és ezen át előre-láthatólag magukra a pénzintézetekre is. Hogy ez a befolyás milyen mértékű lesz, az természetesen függ attól is, vajjon a *Nemzetközi Bank* a gyakorlatban kizárólag a jótételi fizetésekkel kapcsolatos kérdésekre fogja tevékenységét szorítani és nem fogja-e esetleg ezzel kapcsolatban a világ bankjai deviza-üzletét részben magához vonni.

A *Nemzetközi Bank* kérdésével szorosan kapcsolatos a jegybankok együttműködésének kérdése is, amely az összes valuták stabilitása szempontjából is igen nagy fontossággal bír s amely együttműködés természetesen szintén nem maradhat hatás nélkül a nemzetközi pénzpiacra.

A világ bankjainak tevékenysége szorosan összefügg az előbb említett problémákkal, különösen pedig a jótételi és interallált adósságokkal kapcsolatos tőkeáramlási kérdésekkel és az egész világgazdaság a jövőben is mindenesetre ezeknek a problémáknak a kihatása alatt fog állni, úgyhogy a fentebb említett kérdések a világ összes bankjainak szerepére és működésére nézve a jövő évtizedben kétségtelenül kihátással fognak bírni.

Az utolsó évtizedben már megindult racionalizálási folyamat előreláthatólag folytatódni fog a jövő évtizedben is. Ennek a racionalizálásnak alapfeltétele természetesen a bankok koncentrációja. A fúziók általi racionalizálási folyamat Angliában, úgy hiszem, már elérte tetőpontját, mert a rendes banküzlettel foglalkozó deposit-bankok száma tudvalevőleg öt mammoth-bankra redukálódott és ezeknek egymással való fúzióját az angol kormány sem látná szívesen, bár természetesen nem lehetetlen, hogy még Angliában is további fúziókra fognak törekedni, különösen azért, hogy egy ilyen fúzió által egyik vagy másik bank pre-

domináns szerephez jusson. Amerikában ez a fúziós mozgalom igen nagy arányokat ölt és előreláthatólag tíz esztendő múlva az Egyesült Államokban sokkal kevesebb bank lesz, mint ma, de azok természetesen sokkal nagyobbak lesznek. Németországban már évtizedek óta megy a koncentrációs folyamat és a Deutsche Banknak és Discontobanknak legutóbbi fúziója előreláthatólag impulzust fog adni egyéb bankok összetevődésére is, mert a többi D-bank aligha fogja tétlenül nézni azt a predomináló szerepet, amely a Dedi-banknak (Deutsche Bank und Discontogesellschaft) a német piacon és nemzetközi vonatkozásban is a fúzió révén jutott.

Így lesz ez minden valószínűség szerint a többi országokban is és ez alól az általános áramlat alól nehézzé lesz Magyarországnak magát kivonnia.

A koncentrációnak természetes következménye — mert egyik célja — a racionalizálás, amely előáll magából abból a tényből, hogy több intézet egyesülése folytán azok igazgatása egyszerűsítették és másrészt következménye annak, hogy a pénzügyintézeteknél mindinkább tért hódít a géprendszer, amely annyival inkább válik be, minél nagyobb pénzügyintézetnél kerül alkalmazásra. A banktisztviselői munkának ez a mechanizálása szociális szempontból ugyan annyiból könnyebbséget jelent a tisztviselői karnak, hogy sok tekintetben lényegesen könnyebben dolgoznak és sok felesleges munkát megtakarítanak, de éppen ezen munkamegtakarítás folytán a világnak ezer és ezer bankjában sok tízezer tisztviselő állása fog feleslegessé válni, akiknek lassanként más foglalkozási ágakba kell átrétegeződniök.

A mi bankjaink szempontjából nézve a dolgot, meg vagyok győződve, hogy 1940-ben épp olyan kitűnően fogják teljesíteni közgazdasági funkciójukat, mint ma és azt remélem, hogy működésük egy nagyobb ország területére fog kiterjedni.